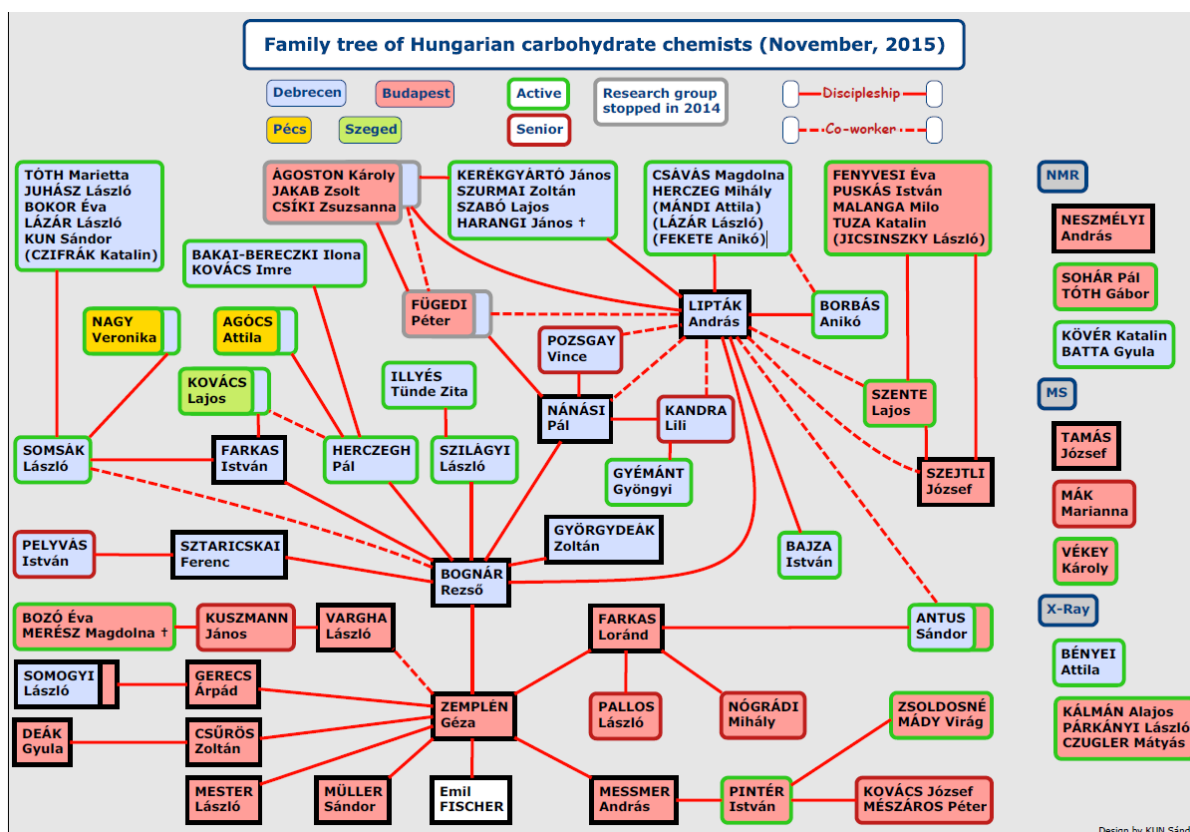

A szénhidrátkémia kialakulása Debrecenben

A szénhidrátokkal kapcsolatos, főként biokémiai jellegű kutatások Debrecenben az 1930-as évek közepén Tankó Béla (1905-1974) professzor irányításával kezdődtek meg, aki e területtel 1931-32 között Berlinben, Neuberg professzor intézetében, majd ezt követően 1933-ban Londonban R. Robison professzor munkatársaként ismerkedett meg. 1945-ben a felszabadulást követően tevékenyen vett részt debreceni egyetemi élet és a kémiai oktatás újjászervezésében. Munkájának elismeréseként 1947-ben a Szerves Kémiai Intézet professzorává nevezték ki. Érdeklődése később a nukleinsavak kémiája felé fordult, ezt a területet az akkor létesült orvoskari Biokémiai Intézet igazgatójaként művelte tovább.

A Szerves Kémiai Intézet vezetésével 1952-ben Bognár Rezsőt (1913-1990) a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) levelező tagját bízták meg, aki Debrecenben más, élvonalbeli szerves kémiai témák mellett folytatta a világszerte ismert szénhidrátkémikus, Zemplén Géza (1883-1956) munkatársaként a Budapesti Műszaki Egyetem Szerves Kémiai Tanszékén megkezdett szénhidrátkémiai kutatásait. Zemplén Berlinben, Emil Fischer mellett ismerkedett meg a szénhidrátokkal, így a Nobel-díjas Fischer közvetve a magyarországi és a debreceni szénhidrátkémiai kutatások elindítójának is tekinthető.

A szénhidrátkémia magyarországi családfája

A Szerves Kémiai Tanszéken 1961-ben megalakult az MTA Antibiotikum-kémiai Kutatócsoportja, melynek létrejöttével a kutatások nemcsak számottevően bővültek, hanem a szénhidráttartalmú antibiotikumok izolálása, szerkezet-felderítése és szintézise kapcsán erősen biológiai hatás-orientáltakká is váltak (ez a csoport 2006-ban szűnt meg). A szénhidrátkémiai kutatások további szélesedéséhez vezetett, hogy Nánási Pál (1923-2013) professzor vezetésével 1970-ben megalakult a Természettudományi Karon a Biokémiai Tanszék, majd ezen belül 1996-ban az MTA létrehozta a

Lipták András (1935-2012) professzor által vezetett Szénhidrátkémiai Kutatócsoportot, amely 2005-től 2011-es megszűnéséig a Szerves Kémiai Tanszéken belül működött (2006-10-ig Antus Sándor professzor hivatali vezetésével). A megszűnt akadémiai kutatócsoportok munkatársainak egy részére alapozva jött létre a Gyógyszerésztudományi Kar Gyógyszerészi Kémiai Tanszéke, míg a kutatók másik része ma a Szerves Kémiai Tanszéken dolgozik.

Az így kialakult debreceni szénhidrátkémiai iskola tagjai számos, nemzetközileg is számon tartott eredmény érték el, és mai képviselőik jelenleg is folytatják a – hazánkban ma már lényegében csak Debrecenben művelt, de a nagyvilágban intenzíven fejlődő – tudományterület kutatását.

A szénhidrátkémia meghonosítása Debrecenben (1952)

Emil Fischer
1852-1919

Zemplén Géza
1883-1956

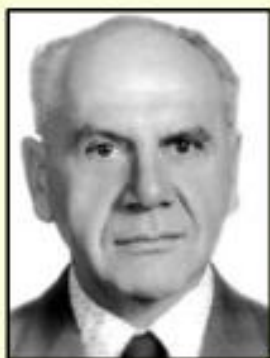

Bognár Rezső
1913-1990

Tankó Béla
1905-1974

Szénhidrátkémikus professzorok a Bognár-tanítványok/munkatársak és a Bognár-unokák között

Farkas István
1926-2011

Sztaricskai Ferenc
1934-2012

Lipták András
1935-2012

Györgydeák Zoltán
1942-2005

Nánási Pál
1923-2013

Somogyi László
1928-2014

Szilágyi László
1941

Herczegh Pál
1947

Pozsgay Vince
1946

Kandra Lili

Somsák László
1954

Borbás Anikó
1965